

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 .
 Holynban háshor kordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétbe és
 Hanap utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kérésre visszadán
 vagy megörökösre nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Helyes név és ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 18.

Apponyi törvényjavaslata és a románok.

Mióta gróf Apponyi Albert kultusz-miniszter a Ház elé terjesztette a nem állami tanítók fizetéséről szóló törvényjavaslatot, a nemzetiségiek és speciuliter a román nemzetiségi képviselők ezen javaslatlallal is, mint minden a nemzeti kormány részéről jövő javaslatlall szembe helyezkednek és teljes erejükből ellene küzdenek.

Megvallom, hogy midőn először olvastam ezen törvényjavaslatot, vallási szempontból nekem is aggályaim voltak és ezen javaslatot, mint olyat, amely az egyházunk jogait sérti, én is elítéltem. Miután azonban Apponyi Albert Molnár Jánosnak kijelentette a parlamentben, hogy ezen javaslat az egyház jogait érintetlenül hagyja és miután kijelentette azt is, hogy ő ezen javaslatról a magyarországi kath. püspöki karral előzetesen tárgyalt és hogy a kath. püspöki kar ezen javaslatot. Tekintve annak nemes intencióit — nem helyteleníti és miután még meggyőződtem arról is, hogy ezen javaslat érinti ugyan a felekezetek autonómiáját, de semmi esetre sem sérti azokat — ezen törvényjavaslatot utóbb nemcsak hogy magamévá tettem, de azt

éppen román nemzetiségi szempontból lelkesen hirdetem román véreimnek.

A román nemzetiségi képviselők, midőn ezen javaslat ellen szervezkedtek és ellene obstruáltak, ugyanazon az alapon állottak, amelyen állottam én Apponyi nyilatkozata előtt. A fő ok, amelyért ő ezen javaslatot elítélte az volt, hogy ő ezen javaslatban törvényerőre emelkedés esetén a felekezetek autonómiáját vélték sértve lenni. Ámde ez a feltevés nem áll. Ezt ő ma éppen olyan jól tudja, mint én. Az sem áll, mintha ezen javaslatnak törvényerőre emelkedése esetén a román nyelv csorbát szenvedne, mert ezen javaslat határozottan kijelenti, hogy a nemzetiségek nyelvét nemcsak hogy sérti, de még csak nem is érinti, esupán lehetővé akarja tenni, hogy minden nem magyar ajku honpolgár — amennyire élete szükségletei megkívánják, megtanulhassa a magyar nyelvet. Ez azonban még nem magyarosítás, ez még nem elrablása a román nyelvnek, hanem égető szükség, amelyre a román népnek szüksége van. Ezt a román parasztság tudja és érzi. Volt alkalmam erről nem egy, hanem száz és száz román paraszttal beszélni, de nem találtam egyetlen egy román paraszttal sem, aki azt mondta volna, hogy ő nem akar magyarul tudni beszélni. És hogy mennyire felel meg ezen állításom az igazságnak, ám szol-

gáljon erre nézve eklatáns bizonyítékul a f. hó 15-ikén Nagyváradon megtartott román népgyűlés, amelyen 4000 román paraszt vett részt és amelyen a következő határozattal üdvözölték sürgönyileg gróf Apponyi kultuszminisztert: „... utalással azon támadásokra, melyek a közoktatásügyi kormányt a nem állami tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat alkalmából — állítólag az egész magyarországi román lakosság nevében érik — szükségesnek tartjuk kijelenteni, hogy ezen támadásokkal magunkat nem azonosítjuk.

Mi román honpolgárok hívek akarunk maradni nyelvünkhöz és vallásunkhoz, de a szóban forgó javaslat se nyelvünket, se vallásunkat nem érinti, hanem csak arra kíván minden honpolgárnak alkalmat nyújtani, hogy anyanyelvének érintése nélkül a magyar nyelvet megtanulhassa. Mivel ez által egyfelől hazánkhoz való hű ragaszkodásunknak adhatunk kifejezést, másfelől a magyar nyelv elcsajátítása gazdasági előrehaladásunkat és boldogulásunkat mozdítja elő, ezért a támadásokkal szemben Apponyi Albert közoktatásügyi minisztert lelkesen üdvözöljük. . . . Megjegyzem, hogy miután a határozatot magyar és román nyelven felolvastuk, felszólítottuk az összegyűlt népet kétszer-háromszor, hogy akinek ellenvetése van ezen határozat ellen, az

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

„A nagy világon e kívül...“

Írta: M. E.

Szt.-Gallen közelében, a gyönyörű fekvésű Herisan városkában éldegélt Bodrogi Tamás. Hát bizony ő már nem mai ember, hetvenet töltött nemrégiben; a szíve, a kedélye is öreges, nem tud felvidulni, meglepte a vén emberek szokott komorsága.

Még mint husz éves gyerekember hagyta oda szép Magyarországot s annak legszebb részét: a kincstermő Székelyföldet. Bizony már jóformán maga sem tudja, miért is tette azt. Benne volt az érettségizett ember mehetnékje, mivel pedig egyedül állott, aztán Schweir valami ideális országocskának tűnt fei előtte, elindult szerencsét próbálni. Nem örökre, csak pár évre — gondolta magában — majd visszatérül mint kész, tanult ember.

Pedig beh másképen történt . . . Szerény hivatalt vállalt — amint mondá — egyelőre, de aztán a hivatal csinált belőle igazi szürke

embert, aki egyhangulag élte napjait s csak midőn nyugalmazták, vette észre, hogy oda életének nyara s a tél dere már megüté fejét. Hogy pedig jobban körülnézte magát s észrevette kinos árvaságát: elfogta a keserűség s felbredt benne a fojtogató honvágy, csak még egyszer látni azt a váratlan Székelyföldet, csak még egyszer hallani az édes hazai nyelvet, azt az ismerős székelyes kiejtés, látni azokat a becsületes, magyar arcokat, aztán ott hallni meg a Hargitta alján, az Olt csobogó vize mellett, zsuppal tedett házikóban.

Tél volt; komor, fagyos tél, melynek hidege csontvelőig hat, melynek szélvészre harcioriadókat zeng az ablaküvegen s borzalmas üvöltésre készíti a farkast. Odakünt leszállott az est s Bodrogi ur még csak most érezte igazán árvaságát. A falra akasztott kalitkában fehér egerek játszadoztak egymással. Az öreg ur el-elnézte azokat, majd morzsát hintett be nekik. Azután oda ült a kandallóhoz, melynek tüzeit időnként fel-felszította s szeméit a lobogó lángra szegezve gondolataiba merült. A nagy fehér cica legott a szék karján t rmett s bus

dorombolással kísérté ura még busabb elmékedését:

Elhasználtuk az időket, oda már a nyár. Ime milyen szürke a bajusz, a szakál. Mi jót remélhet még? Hiszen egyik lábával már a sirban van . . . Nincs más hátra, mint a koporsó . . . De az a koporsó nem itt fog készülni. Aztán meg előbb látni fogja, mert látnia kell a gyönyörű Székelyföldet, hol újra megjönne régi kedve. Oda megy meghalni, hol a szabadban borviz csobog, hol a kristályvizű patakocská alján meg lehet látni a piros pettyes pisztrángok játékát, hol a fegyverekben dürrög a vad-páva (fajd). Még látnia kell egyszer azokat a kiseded tanyákat, a cifrán faragott galambbugós kapukat, a hívogató fényű tüzhelyt, melynél a sürgő-forgó székely menyecske készít olyast, amit másutt fel nem találhatni széles e világon s hívogattja az arra vetődő vándorlegényt:

— Jöjjék be kend lelke, kóstolja meg amit én főztem, tudom nem evett még olyat . . .

— Elhozhatom a vacsorát? — szólt be az öreg ur minden es inasa, ki a kosztot szokta hordani. Bodrogi ur felrezzent:

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testhelyet, megszűnteti a köhögést, váládékat, éljeli tisztaságát.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárúban. — Ára üvegenként 4.— korona.

jelentse azt ki, de senki sem jelentkezett, senkinek sem volt kifogása a határozat ellen. Így történt mindez az Urnak 1907-ik évében, egy tisztán román lakta vidéken.

És most kérdem, teljes tisztelettel, a román nemzetiségi képviselőket, honnan veszik ők a jogot ahhoz, hogy a magyar parlamentben az egész magyarországi románság nevében beszéljenek és kijelentették ott, hogy a románok nem helyeslik Apponyi törvényjavaslatát?

De egyúttal kérdem magyar iestvéreimtől is, hogy elhiszik-e végre valahára, hogy a román nem ellensége a magyaroknak, elhiszik-e azt, hogy a román nép, ha nincs félre vezetve és felizgatva, békeességben tud és akar élni a magyarral? Öt éve lakom ezen a vidéken, igaz elzárva a nagy világtól és küzdve rettentő állapotokkal, de jó lélekkel mondhatom, hogy békeességszeretőbb népet a románnál nem ismerek. Megismertem ennek a népnek életmódját, szokásait, érintkeztem vele társadalmi és politikai téren, de soha nem hallottam, hogy az itteni román a magyart átkozta volna. És amint lehetséges, hogy az itteni románság békeében éljen a magyarral, ép úgy lehetséges volna ez más helyen is, ha nem izgatnák és nem lázitanák őket. És valamint az itteni románság helyesli Apponyi javaslatát, ép úgy helyeselné azt a románság más vidéken is, ha helyes irányban volna vezetve. De hát úgy látszik, hogy a román vezető politikusok nem azért szakítottak a passzivitással, hogy az ellentéteket, melyek a románok és a magyarok között fennállanak elsimítsák, hanem azért mentek a parlamentbe, hogy ott is szítsák a gyűlöletnek, ellenszenvnek tüzét. Ahelyett, hogy a közeledési pontokat keresnék, macakskodnak, gyűlöletet szítanak és Vajda-féle skandalumot provokálnak.

Tisztelt román képviselő urak, jól van ez így? (Kl.)

— Hagyd csak! ma nem vacsorálok, nem esik jól semmi... Előkereste a reggeli tejmaradékot s odaadta a macskának. Az megkóstolta s ott hagyta.

Ő pedig tovább fűzte terveit. Elhatározta, hogy takarékoskodni fog s majd, ha az első tavaszi napsugár meglopja a tél zordonságát, elutazik meghalni...

Megjött a tavasz is csalékony sugárral, rügyfakasztó, bágyadt melegével. Bodrogi ur újraéledt. Alig tűnt el a hó, legott kiment a szabadba s órákhosszat el-elsétált a hepehupás földön. — Hanem hát korai volt a séta. Az öreg ur megfélekedett arról, hogy ő bizony már hetven éves, akinek most még a barátságosan dübörgő kandalló mellett a helye. Ez a séta volt az ő tragikum. Ágyba került, orvos járt hozzá, aki megtette amit tehetett, de nem sok reményt táplált a fölépüléshez.

Rég elmúlt a tavasz, a nyár is végfelé járt; Bodrogi ur, ha fel is kelt néhány napra, ismét csak vissza kellett feküdnie. Pedig most oly igen szeretett volna egészséges lenni. Hogy irigyelte a szálló madarat, mely tovaröppenhet a Nagy Sándor hegy felé, merre a félelmesen dudorászó Nemere nyargal. Irigyelte mindenki sorsát, aki ép, egészséges, aki bejárhatja azt a vidéket, hol a furfangos góbé hordja a borvizet messzeföldre, hol a sziklaodvakban erős szárnyu sasok tanyáznak s ahol a becsületes, vallásos, gondozott bajszu székely nép töri a kavicsos hegyoldalt, mely más keze alatt talán mitsem tenne.

Apponyi gróf az élesdiékhöz. Emlegettük, hogy a napokban Eleden tartott népgyűlésen az összegyűlt hazafias közönség állást foglalt a tanítói fizetések rendezéséről szóló törvényjavaslat mellett s gróf Apponyi Albert kultuszminisztert táviratban üdvözölte.

Gróf Apponyi az üdvözlésre a következő táviratban válaszolt az élesdi polgároknak:

Palládi Viktor pártelnök Nagybaród. Az élesdi választókerület román ajku népe nevében hozzám inézett üdvözlésüket örömmel vettem. Hazafias állásfoglalását megerősített abbeli meggyőződésomban, hogy a román nép nem azonosítja magát saját érdekeivel szemben az izgatókkal és a hazafiság követelményei, valamint a józan haladás eszközei iránt kellő érzékkel bír.

Fogadják bizalmukért köszönetemet. További szives támogatásukat kéri

Hazafias üdvözléssel:

1907. IV/16.

Apponyi.

A főrendiház ma délben ülést tartott, melyen az *ügyvédi rendtartásról* szóló törvényjavaslatot letárgyalta és elfogadta.

A szakcsi választáshoz. Tudvalevő, hogy a szakcsi választáson Markos Gyula, katolikus papképviselő nem átalott a keresztény alapon álló néppárti jelölt, Huszár Károly ellen a függetlenségivé átvedlett darabont Hainrikffy Pál érdekében korteskedni. Ezt a magatartást szóvá tette a keresztény sajtó. Markos Gyula szorult helyzetéből úgy akart szabadulni, hogy a kérdés lényegéről a figyelmet elterelte. Ezért most Huszár Károly az alábbi nyilatkozatot adta ki:

Nagyon sajnálom, hogy a szakcsi választásról való sajtónyilatkozatok mindnyájunk által elítelt incidensek körül forognak s a néppárt és Markos Gyula között lévő pörnek lényegét elhallgatják. Markos Gyula azt írta a Herkó Péter március 12-iki számában, hogy «feltétlen bizonyossággal meg van győződve arról, hogy Hainrikffy Pál még három héttel ezeltől is darabont volt.» Mi igaz ebből, arra vagyunk kíváncsiak? Nyílt feleletet várunk Markos Gyulától, hogy kitől és honnan tudta, hogy Hainrikffy darabont volt és hogy egyeztette össze ezzel azt, hogy elment érdekében korteskedni és nem igyekezett

Ilyenkor könnye csordult az érékeny öregnek és sirt mint a gyermek. Ósre aztán végleg ágyba feküdt. Orvosa nem is titkolódzott, hiszen egy hetven éves embert minek ámitani? ... Hanem Bodrogi ur nem tudott belenyugodni. Igért fűt-fát, csak hogy hazamehessen meghalni. Az orvos azonban ezt lehetetlennek mondta. Ekkor az öregnek eszébe jutott, hogy voltak a magyar történelmében alakok, akik egy darab hazai földet vittek magukkal vigaszul; talán Béli Pálról halotta, vagy szindarabban is látta; már nem emlékezett rá határozottan. Hja, rég volt az! Akkor még a kantai minorita gimnáziumot frekventálta zsinoros magyar ruhában, annyi eleven eszü székely fiu közt. Miért ne tehetné meg ő is? ... Hátha enyhülést szerezne szívének vele... Odafordult orvosához:

— Doktor ur, az égre kérem, tegye meg utolsó kívánságom. Irjon Székelyföldre az én kis hazámba, hogy küldjenek csak egy kis darabka földet, hadd legyen az a szivemen... Irjon akárhova, mind jó emberek azok, küld az akármelyik.

Az orvost megmatotta a rajongó hazaszeret, rögtön irt az öreg utasítása szerint a minorita papoknak. Bodrogi ur megkönnyebbült midőn összecsókolgatta azt a levelet, mely oda megy ahova ő nem mehet. Hadd küldje oda legalább utolsó csókjait.

Negyednapra állapota nagyon rosszra fordult. Orvosa folyton mellette volt a Bodrogi ur, bár már alig hörgött, egyre tudakolta, hogy

pártvezérét, Kossuth Ferencet arról a fontos tényről felvilágosítani, melyről ő feltétlen bizonyossággal meg volt győződve és így megengette, illetve elősegítette azt, hogy *egy darabont vonuljon be a 48-as pártba*. Legyen világosság! Nyilatkozzék Markos Gyula, mi igaz ebből? Huszár Károly, szerkesztő.

Minisztertanács. Fővárosi tudósítónk jelenti: Ma délután tartották meg a rendes heti minisztertanácsot. Mivel Kossuth ma beteg lett a miniszterelnök felajánlotta, hogy az ő lakásán tartásák meg a tanácskozást, de Kossuth nem fogadta el az ajánlatot, mert új lakása még nincs tökéletesen berendezve. Megkérte tehát a miniszterelnököt, hogy államtitkára, Szerényi helyettesítse a tanácskozáson, amit a miniszterelnök elfogadott. Részt vett a tanácskozáson Andrássy Gyula belügyminiszter is, aki ma reggel érkezett a fővárosba és délben a Házban is megjelent, ahol minden oldalról üdvözölték.

A minisztertanács, mely délután 4 órakor kezdődött és este 7 óráig tartott, a folyó ügyeket intézte el. A tanácskozás után a miniszterek és Szerényi államtitkár is Wekerlének voltak estebéden a vendégei.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 18.

Elnök: Fusth Gyula.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után

Horvát közjogi botlás.

Okolicsányi László az igazoló bizottság előadója: Jelenti, hogy a bizottság megvizsgálta a horvát tartománygyűlés által a magyar országgyűlésbe megválasztott képviselők megbízólevelét. E megbízó levelekben közjogellenes kifejezés használtatik, még pedig az, hogy a képviselők a magyar-horvát közös országgyűlésbe delegáltattak. A bizottság mégis javasolja

jött-e valami? Pedig bizony nem jött. Az öreg sirva fakadt keserűségében. Olyasmit érezhetett, milyent az szokott érezni, aki elpredálta életét s midőn meglelte annak valódi becsét, midőn szerette volna azt újból kezdeni, az élet hagyta cserben.

Odakünn fudogált a busongó őszi szél, kergetve maga előtt a sárguló harasztot, megmegrázza a szívós akácot s telesirva az emberek szívét fájó rezignációval. Benn a falóra megállott, régóta nem huzták fel; de már nem lesz rá szükség; elköltözött a gazda, kinek még az utolsó vigaszt is megtagadta a sors. — De talán mégsem.

Másnap megérkezett a hazai rög. Az orvos aztán szive fölé tette s e pillanatban az öregnek felpattantak apró szürke szemei s többé nem is lehetett lezárni azokat. Talán megérezte az anyai föld áldott melegét, melyet oly későn tudott megbecsülni...

Most már ott nyugszik a temető csendes árnyában, várva az angyal harsonájának feltámadásra hívó szózatát. Ott aztán hosszan-hosszan elelmélkedhetik a becsületes képű, templomlátogató székelyekről, a visongó sasfókkal játszadozó gyermekekről, vendégszerető tűzhelekről, galambbugós kapukról. Szívén van az anyai föld, mint a hazafiai kötelek édes szavu mementója...

Halála után asztalfiókjában papirszeletkére írva e szavakat találták: »Szívet cseréljen az, aki hazát cserél.«

a horvát képviselők végleges igazolását azzal, hogy az elnökség utján szólítsák fel a horvát tartománygyűlésen ilyen közjogellenes kifejezések kerülésére. (Helyes.)

Ugron Gábor: A dolgot fontosabbnak tartja, mintsem, hogy azt röviden el lehessen intézni. Ajánlja, hogy a Ház tűzzön ki egy napot, melyben ilyen és hasonló közjogellenes kifejezések fölött tárgyalnának. (Helyeslés.)

Buzáth Ferenc: Hozzájárul Ugron indítványához.

Elnök: Ő is olyan javaslatot akart tenni a Háznak, mint Ugron Gábor, kéri azonban, hogy a horvát képviselők most végleg igazoltassanak s a kérdéses közjogellenes kifejezések megvitátása annak idején a Ház napirendjére tűzessék. (Helyeslés.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Olyan ügy elintézéséről van szó, melynek megvitátásánál az érdekelt horvát képviselők meghallgatásának mellőzése nem volna ildomos. (Ugy van!) Az elnök indítványával, mely a rögtöni igazolást kívánja, egyetért. A vitás közjogi kérdést azonban más egyéb függőben levő horvát ügyekkel előbb elő kell készíteni, majd csak azután napirendre tűzni. Kérése tehát az, hogy a Ház most még a napirendre tűzés felől ne határozzon. (Zajos helyeslés.)

Ugron Gábor: Hozzájárulok az elnök indítványához és a miniszterelnök ur kívánságához.

Elnök: A horvát képviselőket végleg igazoltaknak jelenti, az igazoló-bizottság jelentésének az a része pedig, mely a kérdéses közjogellenes kifejezéseket tartalmazza, ki fog nyomtatni s annak idején tárgyalás alá vétetni. Következik a nem állami tanítókról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása.

A tanítói javaslat.

Az ötödik szakasznál.

Török Ferenc: A székelyföldi katolikusok és protestánsok még ma is kepeval tartják fenn papjukat, mint a jobbágy időkben. Igen gyakran megtörténik ezután, hogy a közigazgatás politikai okokból be sem hajtja a kepeval, úgy hogy a tanító, a pap kénytelen más, jobb vidékre elvándorolni. Az a kérése, nyújtson be a miniszter a kepe megváltásáról törvényjavaslatot, amivel a derék függetlenségi székely népet örök hála fogja kötelezni. (Zajos helyeslés.)

Kaufmann Géza: Kéri, hogy a jövedelem szó mellé szurassák be a két szó vagy szolgálmány.

Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter: Kaufmann módosítását elfogadja. A kapóra nézve megjegyzi, hogy igazságügyminiszter jogi alapjával foglalkozik, mivel meg van téve az első kezdeményező lépés a kepe megváltására nézve. (Zajos helyeslés.)

A Ház a szakaszt Kaufmann Géza módosításával fogadja el, a hatodik szakaszt változatlanul elfogadják, a hetedik szakaszhoz Kaufmann Géza, Suciú János és Csernoch János nyújtottak be módosítást. Az előadó a miniszter hozzászólása után.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter: Kéri tekintettel arra, hogy Kaufmann Géza módosításának gyakorlati következményeit így hamarjában, átadni nem lehet; — hogy a módosítás felett holnap határozhasson (Helyeslés.)

Elnök: Figyelmezteti a minisztert, hogy a vitát már bezárta s így holnap a felett határozni nem lehet.

Csernoch János: Precedensre hivatkozik, amikor a miniszterrel azonos kérelem szerint járt el a Ház. (Ugy van).

Elnök: A miniszter kérésének teljesítésére lehetetlen, mert így tanácskozás lehetetlenné válik.

Simonyi Semadam Sándor: Fejtegeti miniszter kérésének fontosságát. Hozzá járul a miniszter indítványához.

Sághy Gyula: Indítványozza, hogy a szakasz újabb szövegezés végett utasítsák a bizottsághoz.

Elnök: Ilyen indítványt most már nem lehet tenni, mert a vitát már bezárta. Simonyi értelmezéséhez hozzájárul.

Apponyi Albert gróf: A törvényjavaslatnak ezt a szakaszát visszavonja. Fentartja magának a jogot, hogy azt más helyen előterjessze. (Zajos helyeslés.)

Elnök: Akkor folytatjuk a tanácskozást, következik a nyolcadik szakasz.

A Ház a szakaszt változatlanul elfogadja. A kilencedik szakaszt pedig Goldis László módosításával változatlanul elfogadja.

A tizedik szakaszhoz Goldis László módosítást nyújt be. A Ház a szakaszt Csernoch János és az előadó felszólalása után változatlanul elfogadja.

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök: Az ülést újból megnyitja.

A 11-ik szakaszhoz Kaufmann Géza és Csernoch János módosítást nyújtanak be.

Bella Mátyás: Kéri, hogy a kántortanítói jövedelem a tanítói fizetéstől választassék el.

Goldis László: Stylaris módosítást ajánl.

Vlád Aurél: A javaslat vagyoni pontját emelő módosítást ad be.

Veres József: Szerinte beadott módosítások messze vezetnek a céltól. Az ilyen diszlevekben való külön feltüntetés tömördek pörre fog vezetni. Az eredeti szövegezését tartja fenn tartandónak.

Simonyi-Semadam Sándor: Csernoch János módosítását fogadja el.

A Ház az előadó és a kultuszminiszter felszólalása után a tizenegyik szakaszt elfogadta. A módosítványok közül, miután az előadó magáévá tette Csernoch módosítását. Csakis azt fogadták el.

A 12. §-nál Kaufmann Géza, Goldis László, Bozóky Arpád, Vlád Aurél, Bohus Károly és Damján Vazul indítványoztak módosításokat.

A módosítások felől holnap határoz a Ház.

Az ülés vége 2 órakor.

A házadómentesség kiterjesztése.

Fontos ügyben adott ki a polgármester felhívást, amely éppen úgy érdekli Nagyvárad városát, mint a város központján levő háztulajdonosokat.

Az 1896. évi XXIII. t.-c. 4. §-a szerint a városrendezés szempontjából kiváló fontossággal bíró azon emeletes házak után, amelyek 1905 től 1906. végéig épültek, a házadómentességet a pénzügyminiszter a törvényes időn kívül még 3 évvel meghosszabbíthatja.

Lukács Ödön városi adóügyi tanácsnok ezen törvényes intézkedésre támaszkodva, a múlt évben előterjesztést tett, hogy a Nagyvárad központján épült házakra a miniszter terjessze ki a kedvezményt. Éppen a törvényben kitett határidőn belül épült a Szigligeti szin-

ház, melylyel kapcsolatban az egész környék a város szíve rendeztetett, úgy hogy aki a régi állapotokat látta, ma nem ismerne a Bémer-térre.

Az a hatalmas fejlődés, amelynek a színház építése, de még inkább az ezzel kapcsolatos utcarendezések az alapját megvetették, nem szorítkoznak csupán a Bémer-térre, hanem már is láthatók a közeli utcákon is.

Most már több mint bizonyos, hogy a városnak sikerült megnyerni a minisztert, miszerint az újabb 3 évi adómentességet megadja a záros határidőben készült nagyobb épületekre.

Ez első sorban érdekli Nagyvárad városát, mert a Bazár-bérbház három évi adómentessége tekintélyes összegű megtakarítást jelent a városi pénztárra. De e mellett egész sora épült a város főbb utcáin az emeletes házaknak 1905-évi végéig s a városra az sem közömbös, hogy ezek tulajdonosai szintén élvezzék a 3 évi adómentesség előnyeit.

Résen kell tehát lenni, hogy a **Lukács Ödön** tanácsnok által előterjesztett s a törvényhatóság által is elfogadott kérelem teljesítésétől el ne essék Nagyvárad városa.

Az érdekelt háztulajdonosok figyelmébe ajánljuk ez okból a polgármester következő felhívását:

Az 1886. évi XXIII. t.-c. 4-ik §-a értelmében azon legalább egy emeletes házakra nézve, amelyek kiváló fontossággal bíró városrendezéssel kapcsolatban épültek fel, a törvényben megállapított 12—15 évi házadó mentességet a város indokolt kérelmére a magyar kir. pénzügyminiszter ur további három évre meghosszabbíthatja. E mentességre azonban csak azon házak tulajdonosai tarthatnak igényt, a kiknek háza az 1896. év január 1-étől 1905. december 31-ig terjedő határidő alatt épültek fel. Nagyvárad város törvényhatósága azon kedvezmény megadása iránt folyamodott s a m. kir. pénzügyminiszter ur részéről kilátásba helyeztetett, hogy a kérelem elbírálása céljából egy miniszteri kiküldött fog Nagyváradon megjelenni.

Miután a városi hatóság részéről a Rákóczi-ut, Bémer-tér, Szt.-János utca, Szalárdi-utca, Színház-utca, Szilágyi Dezső-utca, Mészáros-utca, Körös-utca, Kert-utca, Rulikovszki-ut és a Nagypiac-tér jeleztetett olyannak, mint amely helyen már kiváló fontossággal bíró utca rendezéssel kapcsolatos építkezések történtek, ennélfogva felhivatnak mindazon háztulajdonosok, akiknek ezen utcákon a jelzett határidőn belül és legalább egy emeletes házuk épült és az említett kedvezményre igényt tartanak, hogy Lukács Ödön adó és pénzügyi tanácsnoknál haladéktalanul jelentkezzenek és ott mutassák be:

1. A hatósági építkezési engedélyt;
2. Az épület használatba vételét igazoló tanácsai határozatot;
3. Az ideiglenes házadó mentességet engedélyező pénzügyigazgatósági végzést.

Kelt Nagyvárad város tanácsának 1907. évi április hó 18-án tartott ülésében.

Rimler Károly
polgármester.

Aki 1700 embert csábított kivándorlásra.

Egy rendőrkapitány sikerei.

A nagymartoni rendőrkapitány **Pamlényi Gábor** már egy félesztendeje szorgoskodott azon, hogy kiderítse egy nagystilű kivándorlási ügynöknek a hol és kilétét. A negyvenzer lakosból álló Békés-Csabáról igen sűrűn vándoroltak ki a parasztok Amerikába és ezeknek a közvetítését Pamlényi egy embernek tulajdonította. A rendőrkapitány megfigyelte a

kivándorlókat Bécsben, Ratiborban és Oderbergben és amikor február havában már kellő számban birt kompromittáló adatokat valakire Kossuth kereskedelemügyi miniszterhez fordult, arra kérve őt, hogy engedné meg, hogy egyes személyekre nézve az ottani postán tehessen levélbeli megfigyeléseket.

E megkeresésnek a miniszter eleget tett. A nagymártoni postán jött kivándorlásra csábító levelek mind egy kézről valók Tóth Pál békéscsabai polgárember kezéből, aki a kivándorlást nagyban elősegítette. Andrássy belügyminiszter engedélye folytán Pamlényi Békés-Csabára utazott, itt a csendőrség segítségével több házkutatást tartott és ez alkalommal olyan levelezésre bukkant, amely egy világcégnek is becsületére vált volna.

Pamlényi több száz levelet foglalt le, amelyekből pontosan megállapítható, hány embert küldtek az ígért földjére és pontosan azt, hogy mennyi provízió fizettek utána. Konstatálták még azt is, hogy a virágzó üzletet Tóth Pál 1901. óta üzi és hogy az általa Amerikába jutott kivándorlók száma meghaladja az 1700 embert. A soproni Rebenwurz-féle kivándorlási irodától beszerzett summa éppen 17.000 koronát tesz ki.

A kivándorlók rendszerint Hamburg és Brémán át lettek expedálva és Tóth volt az aki nekik uzsorakamatra előlegezett valamelyes összeget. Tóthnak Békés Csabán cinkosai is voltak, akiknél szintén találtak kompromittáló leveleket. Az egyik társának Surinas Antal a neve, aki tevékenységét csak tavaly kezdte meg.

Tóthot a szolgabíró két havi fogházra és 600 korona pénzbüntetésre. Surinast egy havi elzárásra és 300 korona pénzbüntetésre ítélte.

Pamlényi határrendőrségi kapitánynak ebben az évben ez már a harmincadik leleplezése.

UJDONSÁGOK.

* A jászói prépost Nagyváradon.

Takács Menyhért jászói prépost tegnap este a gyorsvonattal Nagyváradra érkezett, hol néhány napot tölt a nagyváradai rendház és a szt. mártoni uradalomtól megérkezve első dolga volt súlyos betegsein tekvő rendtársát Nátafalussy Horvát főigazgatót meglátogatni, kit kedvesen lepelt meg a rend főpapjának szives figyelme és látogatása.

* **A király Prágában.** Prágából jelentik: A király a mai napon a hadsini várban tölti, d. e. 10 órakor általános kihallgatásokat ad, este 5 órakor a cseh delegáltak szerenádót rendeznek s este 6 órakor lesz az első udvari ebéd.

* **Püspöki konferencia.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A hercegprímás budavári palotájában ma délelőtt tartották meg a püspöki konferenciát. Az értekezleten Vaszary Kolos bíboros hercegprímás elnökölt. Rajta kívül résztvettek az értekezleten: Samassa József egri bíboros érsek, Mihályi Viktor dr. gyulafehérvári gör. kath. érsek és metropolita, Várossy Gyula dr. kalocsai érsek, Szabó János szamosújvári, Hornig Károly báró veszprémi, Radu Demeter dr. nagyváradai gör. kath., Mayláth Gusztáv gróf erdélyi, Széchenyi Miklós gróf győri, István Vilmos dr. szombathelyi, Hosszu Vazul lugosi gör. kath., Balázs Lajos rozsnói, Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári, Zichy Gyula gróf pécsi püspökök és Fehér Ipoly

pannonhalmi főpát. A konferencián, mely délelőtt 10 órakor vette kezdetét, a minapi püspöki értekezleten félbemaradt egyház, iskolai és jótékonyági ügyekről tanácskoztak.

* **Panaszok a villamos közlekedés ellen.** Egy félév óta úgy volt, hogy a pályaudvartól közvetlen kocsik közlekednek Velen-céig és a Teleky-utca végéig. Átszállani csak azoknak kellett a Szent László-téren, a kik a Kert utca tájára akartak eljutni. Pár nap óta azonban úgy áll a dolog, hogy Ujváros egyrésze, Külváros és az Ösiek alig, vagy egyáltalában nem veszik igénybe a villamost. Nem pedig azért, mert nincs közvetlen összeköttetés. A pályaudvarról és Fő utról zsufolt kocsik érkeznek a Szent László-téri megállóig, ott azonban az utazók négy ötödének le kell szállani s várni 10—15 percig, míg a Teleky-utcaról meg jön a másik kocsi, a melyre felülve utjukat tovább folytathatják. A míg a közönség tömege a Teleky-utcai villamosra vár, addig az előbbi kocsi, melyről leszállottak, alig egy pár utassal indul a Kert utcára. Bárki is belátja azt, hogy az összeköttetésnek ott kell közvetlennek lenni, ahol nagyobb a forgalom. Már pedig Ujváros, Külváros és Ösi, szóval a Teleky-utcai villamos legalább is kétszer akkora forgalmat van hivatva lebonyolítani, mint a Kert-utcai. Magunk figyeltük meg a forgalmat s azt tapasztaltuk, hogy az utasok legnagyobb része leszállván a Szent László téren, nem győz várni 10—15 percig az érkező kocsira, tehát gyalog folytatja útját, míg a Kert-utcán vígan csilingelő kocsit alig pár sétáló vagy lajn tennisező urat szállít tovább. Azt kell tehát föltételeznünk, hogy a villamos nem a közönség, de annak a pár szórakozó urnak az érdekeit elégíti ki. Hasonló esetet látunk a Kolozsvári utvonalon is. Ezelőtt a megállóhely ott volt, ahol a Kolozsvári ut a Baross-utccal kereszteződött, tehát a hol legnagyobb volt a forgalom. Miért, miért nem, most a Löblé gyár előtt áll meg a villamos, ahol a nagy közönség nincs érdekelve, csupán Löblé gyárának pár alkalmazottja. Es a sok utazni szándékozó nyargaljon a Löblé gyárig. Ilyen uton minden gyártulajdonos, vagy gazdag magánzó kieszközölhetné, hogy a villamos az ő kapuja előtt álljon meg. A fent említett panaszokra felhívjuk a villamos vasut igazgatóságának a figyelmét azzal a kéréssel, hogy a Kert-utcai közvetlen összeköttetés helyett állítsassa vissza a Teleky-utcai közvetlen összeköttetést, a Löblé-gyár előtti megállóhelyet helyezze vissza az előbbi helyére, hol az utak kereszteződnek; mert a villamos nem az egyesek, de a nagy közönség érdekeit van hivatva kielégíteni.

* **Kossuth ismét beteg.** Mint budapesti tudósítónk táviratozza, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter csuzos betegsége megújult. Orvosa feltétlen nyugalmat ajánlott, s a miniszter nem hagyhatja el lakását. Betegségét, mint az orvosok megállapították, az okozta, hogy a Gresham palotában levő új lakása még nem volt kiszáradva, mikor belé költözött. A mai minisztertanácson Kossuthot Saterényi József államtitkár képviselte.

* **Sok a tanítónő.** A kultuszminiszter nagylátosságú rendeletet intézett az összes tanfelügyelőkhöz a tanítónők kiképzése ügyében. — A rendelet, amely a polgári- és elemi iskolai tanítónők, továbbá az óvónők magánaton való kiképzését akarja első sorban megnehezíteni, előrebocsátja, hogy az említett hölgyek száma olyan hatalmas mértékben szaporodott az utóbbi időben, hogy tisztára lehetetlen a nagy részüket állásba juttatni. Ennek aztán súlyos szociális baj lesz a következtése, amelyet valamely módon mérsékelni kell. Nagyon elegendő a száma azoknak a tanítónőknek is; akik a különböző képzőintézetekből kerülnek ki évről-évre. Ezért a miniszter az 1907—8. iskolai évtől a következőket rendeli el: 1. A magánaton készülő óvó- és tanítónők évenként csakis egyszer, az iskolai esztendő végén tehet-

nek privát vizsgát. 2. Magánosztályvizsgát csak egyéves időközben lehet tenni. 3. Az egyéves prakszis, amelynek alapján őket magánvizsgára bocsátják, hivatalos bizonyítvánnyal igazolnndó. Kétségtelenül bizonyítani kell, hogy a jelölt egy évet töltött oktatással nyilvános iskolában, vagy egy esztendőn át olyan magántanulót oktatott, aki nyilvános iskolában jó sikerrel vizsgázott. Óvónőknek ki kell mutatni, hogy nyilvános kisdudóvóban szereztek prakszist. 4. A preparandiák egy osztályba legfőlegb harminc tanítványt vehetnek föl azoknak a sorából, akik a legjobb bizonyítványokkal rendelkeznek.

* **A kolozsvári színészek Nagyváradon.** A Szigligeti szobor javára a kolozsvári szintársulat által vasárnap a nagyváradai színházban tartandó előadás iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg közönségünk körében. Az összes ülőhelyekre a jegyek már elfogytak s csak állóhelyekre szóló jegyeket lehet még kapni. Most már biztosítva van, hogy a színház zsufolásig megtelik a szenzációs előadásra. Szokoly Tamás országgy. képviselő tegnap táviratban tudatta dr. Hoványi Géza szoborbizottsági elnökkel, hogy úgy a kolozsvári, mint a nagyváradai szintársulat részére már postára adták a kedvezményes vasuti jegyeket. Dr. Janovics Jenő kolozsvári szinigazgatónak a szinügyi bizottság és a város nevében dr. Hoványi Géza remek babér koszorút nyújt át; Nagyvárad városi társadalma pedig ezüst koszorúval szándékozik Janovics áldozatkészségét viszonzni. Erre nézve adományokat Liptay Károly hírlapíró elfogad. Szvacsina Géza kolozsvári polgármester tegnap megleghangu szívélyes levelet küldött dr. Hoványi Géza elnökhöz, amelyben hivatkozik rá, hogy betegsége miatt csak most értesült az érdekes vendégszereplésről. Kolozsvárott a nagyváradai társulat előadása iránt a hangulat a legjobb. Hiszi, hogy az érkezés ünnepélyes lesz s az előadásnak úgy az erkölcsi, mint az anyagi sikere meg lesz. Kolozsvárott a közönség körében nem kell lelkesedést csinálni, mert az ottani szintársulatnak pár évtizedig Nagyvárad adott otthont. — Azt hisszük, hogy a kolozsvári színészek sem panaszkodhatnak a nagyváradai fogadtatásra. Hálás köszönettel fogadja Nagyvárad közönsége áldozatkészségüket. Vasárnap délelőtt érkeznek. Az előadás után a Pannoniában tiszteletükre társasvacsora lesz, amelyre dr. Hoványi Gézával lehet jelentkezni.

* **Pályázatok a tisztii nevelőintézetekbe.** Közírré teszem, miszerint a közöshadsereg katonai, nevelő és képző intézeteiben, valamint a katonatiszti leányok és a katonatiszti árva fiúk nevelő intézeteiben, továbbá a katonai akadémiákban és a katonai reáliskolákban, nemkülönbben a m. kir. honvéd főreáliskolában és a honvéd Ludovika akadémiában, végül a fumei haditengerészeti akadémiában az 1907—1908-iki tanév keretében betöltendő nagyobb számú egész ingyenes és féldíjmentes, illetőleg alapítványi és fizetéses helyekre a m. kir. honvédelmi miniszter ur leirata értelmében pályázat nyitott. Pályázati határidő részben április 30, részben május 15 és július 30. A pályázásra vonatkozó részletes feltételek hivatali helyiségben (Városház II. emelet 30. sz. szoba) a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1907. április hó 17. Darvassy Lajos tanácsnok.

* **Halmos János halála.** Fővárosi tudósítónk jelen i: Az elhunyt volt polgármester hült tetemeit az éjszaka kivitték a kerepesi-úti temető halottas házába, ahol ideiglenes ravatalra tették. Szombaton hajnalban behozzák az erzsébetvárosi templomba, ahol eddig elkészül a díszes, háromlépcsős ravatal, amelyet délszaki növények díszítenek és amely körül száz gyertya-

láng és 4 áldozati láng fog égni. A temetési szertartás szombaton délelőtt tíz órakor kezdődik, a ravatálnál a Vavrincz-féle énekkar énekel gyászdalokat, az egyházi szertartást nagy segédlettel dr. Várady Árpád címzetes püspök végzi.

* **A közönség figyelmébe.** Az utcai közlekedésről alkotott szabályrendelet t. évi március hóban életbe lépett s a közönség tájékoztatása végett hirlapi uton közöljük. Dacára ennek, a közönség ugylászik nem veszi róla tudomást és teljesen figyelmen kívül hagyja azt, hogy a szabályrendelet ellen vétőket a rendőrség bünteti. Epen azért közli a rendőrségi sajtóiroda az említett szabályrendelet 10 §-át, mely szól eképpen: »Utcákon, köztereken, pokrócokat, szőnyegetek stb. porozni, kirázni, valamint az ablakon át a portörloket az utcára kirázni tilos. Es közli a szabályrendelet 12. §-ából a következő részt is: Aki a jelen szabályrendelet bármely határozománya ellen vét, kihágást követ el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel behajthatlanság esetén 5 napig terjedhető elzárással büntetendő. A rendőrség közegei a nyert utasításukhoz híven, kötelesek minden esetet bejelenteni s tettek is már a rongy rázók ellen jelentést, minek következtében az illetők ellen a büntető eljárás folyamatban van. Ezért figyelmezteti a rendőrség a közönséget, hogy saját érdekében szigoruan tiltsa el cselédjét a portörloketek utcára való kirázásától, vagy pokrócok és szőnyegek utcára való kiporozásától.

* **A tüdőbetegek rendelő intézetének megnyitása.** A Nagyvárad városa által a tüdőbetegek részére létesített rendelő-intézet vezetésével a közgyűlés dr. Grosz Menyhért orvost bizta meg. Dr. Grosz Menyhért tegnap két beadványt intézett a városi tanácshoz. Az egyikben köszönetet mond azért, hogy a rendelő intézet vezetésével őt bízták meg; ezen bizalmat azzal viszonozza, hogy teljes szeretettel és bizalommal működik a szegény betegek szomorú állapotának javításán. Felemliti, hogy páratlanul áll az, hogy a város állított fel ilyen intézetet, még ezt egy város sem tette, ami eléggé dicséri Nagyvárad város nemes gondolkodását. A rendelő intézetet április 9-én teljesen csendben megnyitotta, mellőzve minden ünnepséget, mert az ünneplésnek akkor van helye, ha már valamely eredményt tud felmutatni a dispansair. Már is számos beteg kereste fel az intézetet s volt alkalma látni azon óriási nyomort és szenvedést, amely a közönség körében van. A nyomor enyhítése is valóságos gyógyítás. A szegény betegeknek jobb táplálása enyhíti a bajt, sőt nem egyszer gyógyulást is eredményez. A jótékony egyesületek kilátásba is helyezték ez irányban támogatásukat, de ez még elenyésző csekélység, a szenvedés nagy oceanjában. Ha a városi tanács nem segít, kevés eredményt lehet elérni. A város évenként bizonyos összeget szavaz meg a szegények segélyére; ebből juttasson a tanács a rendelő intézet részére valamit. Tej és a nélkülözött hus sokat segíthet a szegény tüdőbetegeken. Kéri, hogy 1000 koronát bocsássonak rendelkezésére elszámolás mellett és pedig 500 koronát most s ha ezzel elszámol, a másik 500 koronát. Bejelenti másik beadványában dr. Grosz Menyhért, hogy az ő felkérésére dr. Kovács Bertalan gyakorló orvos vállalkozott, miszerint segélyére lesz neki a rendelő intézetnél a teendő ellátására; az intézetnél levő üres szobát és a mellékhelyiségeket pedig lakásul Bagi József törvénytörvényi fogházor és neje részére engedte át, a takarítás és fahordás ellenében.

* **A vasárnapi munkaszünet.** A provinciális városok között talán sehol sem szegik meg annyian és annyiszor a vasárnapi munkaszünetet, mint Nagyváradon. A rendőrség egyenesen bünteti a kihágást elkövetőket, sőt a legmagasabb pénzbüntetést is alkalmazta már nem egy esetben s még ezek dacára is igen sokan szegik meg a munkaszünetet. Különösen a nagykereskedők, azok, kik csaknem minden vasárnap elkövetik a kihágást. A rendőrség minden igyekezete dacára is csak nagy ritkán tudja meglepni a kereskedőket, mert ezek a legkisebb gyanus jelre az üzlet különböző helyiségeibe bujtatják el alkalmazottaikat. A rendőrségnek maga a közönség is igyekszik segítségére lenni a kihágások megfékezésénél. Így a tegnapi nap folyamán 12 feljelentő levél érkezett különböző magán egyénektől a rendőrségre, mely a feljelentések alapján meg fogja tenni a kellő intézkedéseket.

* **A postások öröme.** A postásokat tegnap különös öröm érte. Ugyanis a múlt évtől meg volt szavazva részükre a személyi pótlék, ami azonban folyósítva nem lett. A személyi pótlék kiutalása a jövő évre lett halasztva, mivel a személyenként kiutalandó összegek oly nagy számadási műveleteket provokáltak, hogy az amugy is tetemes munkahalmaz mellett csakis a jövő év elejére, vagy ez év végére volt remény, hogy a postások megkapják személyi pótlékukat. Annál inkább nagyobb volt az öröm, mikor tegnapelőtt a táviró országszerte közölte, hogy a személyi pótlék számadásai már teljesen elkészültek, sőt a miniszter a kiutalást meg is tette. A postaigazgatók ez értesítésre foganatosították a kifizetéseket s a postatisztekén kívül az összes segéd és altisztek megkapták pótlékaikat.

* **Halálozás.** Antóni János, élete 56. évében tegnap reggel fél 8 órakor elhunyt. Felesége és 5 gyermeke gyászolja halálát. Temetése holnap, szombaton délután fél 4 órakor lesz a Rákóczi-ut 41. sz. háztól.

* **Sorozás Élesden.** Az élesdi sorozó járásban, most folyik a sorozás s tartani fog e hó 20-ig. A sorozó járások legnagyobbika az élesdi járás. Összesen 863 hadköteles kerül most onnan sor alá. Szerdán, a tórsorozás harmadik napján Loró-Ponor-Remec, Csámóháza, Czéczei körből állottak elő a hadkötelesek, összesen 115 s ebből 77 vált be. Különösen a csámóházai és ponoriak közül voltak igen sokan alkalmasak, kiket a sorozó bizottság meg is dicsért. Általában a megkezdett sorozás a biharmegyei sorozások legjobb eredményét igéri.

* **Hidépítők figyelmébe.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur, a következő hidépítési munkálatok biztosítására pályázatot hirdet. 1. A Félegyház község határában ujjáépítendő hid alépítményei és ezzel kapcsolatos vasfelszerkezeti munkáinak biztosítására. Pályázati határidő: 1907. április hó 25. 2. A Szikevica község határában levő Krušovica patakid összes munkálataira. Pályázati határidő: 1907. május hó 10. 3. A Zenta városi Tiszahid feljáromnak építésénél teljesítendő utpálya és partburkolási munkálatok biztosítására. Pályázati határidő: 1907. május hó 15. 4. A nagyvárosi, bőrvély-, porcsalmi trv. hatósági-, közutnak Szatmárvármegye területére eső szakaszán ujjáépítendő hid vasfelszerkezeti munkálataira. Pályázati határidő: 1907. április hó 30. Miről az érdekelteket arról értesítjük, hogy a szóban levő pályázatokra vonatkozó részletes feltételek a nevezett miniszterium I. C. I. ügyosztályában (II. ker. Albrecht-ut, I. sz. a földszint.) A hivatalos órák alatt megtudhatók. Nagyvárad, 1907. április hó 17. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök, dr. Sarkadi Lajos titkár.

* **Felhívjuk t. olvasóink szives figyelmét** Sauer Kálmáné lapunk mai számában megjelent hirdetésére.

* **Az osztálysorsjáték** tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki nyere-ménnyel:

70.000 koronát nyert: 44137.
5000 koronát nyertek: 71064 109557
118571.

2000 koronát nyertek: 2058 4063 11200
12908 17445 19439 30323 34081 34433 44989
51508 65405 71304 74167 74405 76572 89379
91489 101471 105194 115947 115388 115859
116606 123125.

1000 koronát nyertek: 298 1104 10073
15120 18684 23164 24749 24754 27043 29248
33976 36020 37514 39968 41660 45130 46388
48191 49291 54883 56406 57414 61429 63561
64151 67601 71470 72495 73770 76247 84048
89877 91594 93745 94200 109018 112604
118634 122336.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

TÁVIRATOK.

A külügyminiszter Berlinben.

Berlin, április 18. Aerenthal báró külügyminiszter április 30-án érkezik ide és május 1 én jelentkezik a császárnál kihallgatásra. A külügyminiszter három napig fog Berlinben maradni.

Nagy földrengés.

London, április 18. Csile déli részében nagy földrengés volt. Több tűzhányó erősen működik s a környező erdőket meggyújtotta. A lakosság óriási tömegekben menekül.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Péntek: A vörös talár (Gál Gyula vendégjátéka.)

Szombat: Lucifer (itt először, Gál Gyulával.)

Vig özvegy.

A »édes Haller« tegnap este bucsuzott el az ő becézítő a Vig özvegy Glavari Hanna szerepében. Károlyi Leona, Berki Lili, Turchányi Olga, Szoyer Ilonka után a fölszigázott igények kielégítésére vállalkozott a vendég s törekvéséhez méltó volt a siker, melyet e szerepben aratott. Fokozta az érdeklődést az is, hogy két trikós szerep után egy minden ízében asszonyt játszott. Temperamentumos játékaival, bájos egyéniségével méltán megérdemelte, azt a sok tapsot, a melyben részesítették.

Ezzel a darabbal s ezzel a szereposztással Károlyi Leonával a címszerepben holnapután a mi társulatunk Kolozsvárt bizonyára szép sikert arat. A tegnapi esti előadás, hogy ugy mondjuk, főpróbája volt a Kolozsvárt tartandó előadásnak. Minden szerep a régi kezekben marad, csupán Valentia szerepét vette át Reviczky Rózsától Lányi Edith — előnyösen. Megemlítjük még azt is, hogy Palásthy új kosztümöt készítettett ez alkalomra. A sötét lila ölékét a második felvonásban veszi föl, míg a harmadik felvonásban a régebbi, narancssárga kosztümjét használja. (Csak aztán kísértő rekedtsége hatalmába ne kerítse). —dy.

Gál Gyula vendégjátéka. A szezonvég jelentős művészi eseménye lesz Gál Gyula vendégszereplése. A budapesti nemzeti színház kiváló művésze a mi régi ismerősünk. Aradon játszott most három estén és hatalmas sikert aratott. Onnan jön hozzánk és ma este lép föl először. »A vörös talár« szenzációs dráma főalakja Mouson a művész egyik leghíresebb szerepe, ezt mutatja be ma este. Az érdekes előadásban Angyal Ilka, Hevesi Gusztika, Tóth Elek, Beregi, Krasznai, Fehér Gyula, Szarvasi visznek még vezető szerepeket. Holnap a »Lucifer« premiérje lesz Gál Gyulával, aki vasárnap délután bucsuzik, mikor is »Az asszony« kerül előadásra.

Igazságszolgáltatás.

Elmaradt sajtótárgyalás. Nagy Béla volt nagyváradi újságíró a múlt év május hatában »Forrongás a városházán« címmel cikket, írt a »Nagyvárad« című politikai napilapba, amelyben Juricskay Barna városi aljegyzőről téves információk alapján oly dolgokat állított, melyeket Juricskay magára nézve sértőknek vett, miért is Nagy Bélát rágalmazásért és becsületsértésért beperelte. Tegnapra volt az ügyben kitűzve a főtárgyalás a nagyváradi esküdtbíróóság előtt. Minthogy azonban Nagy Béla levélben bocsánatot kért Juricskaytól és így az ügy békés elintézését nyert, a tegnapi kitűzött sajtótárgyalás elmaradt.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, április 18.

Beza április	— — —	13.15	—	13.35
Rozs április	— — —	13.50	—	13.30
Tengeri május 1907	— — —	10.80	—	11.05
Repcze aug.-ra	— — —	27.80	—	28.24
Zab ápr.-ra	— — —	15.20	—	16.10

Értéktözsde.

Budapest, április 18.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678	—
Magyar hitelrészvény	— — —	796	—
Leszámitoló bank	— — —	506	—
Rimamurányi	— — —	525	—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670	—
Közuti vasut	— — —	594	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 április 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	11.21
Magyar koronajárdék 4%	— — —	99
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	83
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	95
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96
Magyar gyermekj. sorsjegy-kölcsön	— — —	200
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	150.50
Osztrák járadék ezüstben	— — —	99
Osztrák járadék papirban	— — —	100
Osztrák korona járadék	— — —	117
Osztrák járadék aranyban	— — —	99
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	155
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	17.65
Városi villamosvasut	— — —	833
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	680.50
20 frankos frankos (Napoleon) — — —	— — —	683.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	19.08
Német birodalmi márka	— — —	117.58
London vista	— — —	24117
Páris vista a	— — —	95.47
20 márkás arany	— — —	37.40

A miniszter a selyemtenyésztésért. A selyemtenyésztés a háziipar különböző nemei közül egyike a legjobban jövedelmező

pénzkereseti forrásnak. A külföld e jó forrás ki is aknázza csupán nálunk van még mindig a kezdés stádiumban. Az e téren elmaradottságunk a népek szaktudatlansága miatt van. Nincsenek kellőleg felvilágosítva a selyem tenyésztés előnyeiről, nincsenek kellő vezetők kik a már esetleg jártasabb embereket tovább képezzék, a szükséges esetekben segítségükre lennének. Ennek köszönhető népünk e téren maradisága is, pedig a méhészet, selyemtenyésztés, mind olyan munkálatok, melyek jól jövedelmeznek is és e mellett még a rendes napimunkálatokat is teljesíthetnek melletük. A másik ok, mely már csak kisebb tényezője az elmaradottságnak a selyem tenyésztéshez szükséges szederfák termelése és gondozása. A községeknek úgy már legtöbb helyen van rendes szedres kertje, azonban itt nem fordítanak kellő gondot a fákra. A belügyminiszter most körrendeletet bocsátott ki minden vármegyére alispánjához, hogy a selyemtenyésztés érdekében utasítsa az alárendelt községi előljárókat, miszerint a szederfákra az előirt gondozást fogantossítsák, mert minden mulasztásért az előljárók felelősek.

Forgalmi kimutatás 1907 ápr. 15—16
Tiszta buza körülbelül 190 htl — Kétszeres buza 90 htl Rozs 100 htl Árpa 80 htl Zab 10 htl Tengeri 70 htl burgonya 80 htl.

Lábasjószágok Hízott sertés mintegy 112 félhízott 236 drb 2 évesnél feljebb 258 drb 1 évesnél feljebb 243 Süldő 179 drb malacz 170 drb. Vágó marha 76 drb Jármos ökör 205 drb Felső tehén 370 drb borju 210 drb bivaly 7 drb juh és kecske 140 drb Ló 431 darab.



REGÉNYCSARNOK.



Művészelet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. — 21.

— Hja, kedvesem, egy salon nem hivatalos fogadási-terem, sem nem tornaintézet! — viszonzó kissé élesen a fiatal asszony.

— Sem nem bálterem vagy lovarda, — sietett tréfásan folytatni a hasonlatot a férj; hm, de azért tán mégis jó volna, ha mozdúlni lehetne benne, nem gondolod?

— Ugy a hogy. Épenséggel nem kívánom, hogy te péld. különösen próbálgathasd benne nagy szárnyaidat.

* * *

Sokat jártak a világba — azaz Natália világába. Hogy az elkényeztetett hercegi sarj egybekelését sokan élesen megrótták, hogy derékasan megszapulták az új párt, kivált oly egyének, kik némi rokonságban álltak a családdal; magától értetődik. Azonban, alig látták Lenskyt párszor együtt feleségével, a mendemonda megszűnt. Mert igaz, hogy a teljes, hamisítatlan emberi boldogság mindig tiszteletet parancsol; mint minden siker, ez is magában hordja győzedelmes jogosultságát. A hangadó B. Petrowna Lydia hercegnő tartózkodás nélkül kijelenté, még pedig a legmagasbb udvari körökben, hogy az ő véleménye szerint Natália igen bölcsen cselekedett. Dimitiewna Zsófia grófnő még egy lépéssel tovább ment, a mennyiben erőlyesen bevallotta, hogy irigylit Natáliát. E percztől fogva mindenféle versenyre keltek a fiatal pár ünneplésében és kitüntetésében.

Mindketten élvezték a társadalmi örömeiket; de az élvezet nem pazar világitásu fogadási terem sürgő-forgó világában, nem a hódolók és imádók seregében rejlett. Oh nem, az élvezet, a »szép« a dologban az indulás előtti utolsó negyedóra volt, a mikor Lensky »frakkal, klakkal, lakkal« fiatal felesége öltözéjébe lépett. Mindannyiszor ugyanazt a kellemes felhevülést érezte, ha óvatosan megnyomva

a kilincset, egy incselkedő »szabad-e Natália?« — után belépett e kedves, ismert kis szentélybe. Mily elragadó, mily bájos volt itt minden. A világos szőnyegű szoba, a kényelmes, ruganyos cretonne butorzzattal; a kicsi aranyhímzésű papucskok a fehér medvebőrön a chaise-longue előtt; nem messze attól, egy széken, Natáliának az imént levetett kis házi ruhája, melyből még friss, ifju egyéniségének melege látszott feléje áradni; aztán a fehér mousselin fellegekbe burkolt rózsaszínű toilette-asztal, csillogó ezüst és kristály felszereléssel, a félig nyitott csipkecartonok és bársony ékszer-tokok kedves zűrzavara az asztalokon, a számos rózsaszínű viaszgyertya szende, kellemes és mégis jól világító fénye, mely a nehéz, sokkaru magas gyertyatartókból szétáradt; hát még a szobát betöltő langy, illatos léghő — ez a léghő, mely a melegházi virágokból, az égő viaszgyertyákból olvadt össze s egy subtilis indiai fűszerből, mely Natália minden holmiján érezhető volt.

És ott a magas állótükör előtt állt Natália estélyi öltözéken, csaknem készen, a kerek alabástrom karokat az elkényeztetett szerencsegyermek tehetetlenségével lebecsajtva; háta mögött egy komorna, ki éppen ruhája fűzésével készült el és mellette egy második, ki a magas gyertyatartót fogva, úrnőjét minden oldalról megvilágítja.

És valósággal, ez az ő felesége? Ez a ragyogó, királyi teremés a nehéz fehér selyemruhában, — Natália előszeretettel viselt fehér selymet, — ez a szegény hegedűs neje, ki mögött még csak nem is régen, annyi nyomorúság, megaláztatás és mindennemű gyötrellem maradt el?

Ekkor Natália hátra fordult. Észbontó egy mozdulata volt, melylyel keskeny fehér kezét félig nyakához, félig arcához tartva, a tükörről el szokott fordúlni, hogy fátyo'ozott szemekből, pajzánul, diadalnaskodva, de azért mégis gyöngéd alázatossággal azt kérdeje tőle:

— Meg vagy elégedve, Boris?

Vajjon, mit teelhet erre?

— Éppen kapóra jössz, — folytató aztán, — az éktümet kell a hajamba töltnöd, Katja oly ügyetlen! — Azzal leült alacsony székébe és egymásután odanyujtá a tükört. Remek tükör valának, nagy gyémántokból összerakott nárciszok — Lensky nászajándéka. — Könnyed kézzel hozzáfogott a feladathoz s az ünneplő művész büszke volt ha fiatal neje megdicsérte a finom ízlést, melylyel a gyémántokat érvényre tudta juttatni pompás hajkoszorujában.

— Natália! — kiáltá Boris a legnagyobb meglepetés hangján, oly meglepetéssel, mely tisztán csodálkozást árult el, de semmi örömet. — Te itt?

Reggeli kilenc órákor, Lensky dolgozószobájában játszott le a kis jelenet. Példabeszéddé vált és minden további kiszámíthatatlanságával égbekiáltó ellentétben álló pontossággal, a művész ez órában naponta már íróasztala mellett ült. Azonban, hogy Natália tíz óra előtt háószobáját elhagyja, eddig hallatlan eset volt.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Egy két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik
tanulónak
a Szent László nyomdában.

Ha jó és csinos cipőt akarunk, akkor
vásároljunk

Moskovits cipőt.

Moskovits Farkas és Társa
cipő-és csizmagyár N.-Várad, Kossuth-u.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Alapítatott. 1850.



Alapítatott. 1850.

Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlani a legkitünőbb

vető-magvaimat.

Valódi eredeti kitüntetett

takarmányrépa-fajokat.

Oberndorfi kerek sárga;

Mammuth óriás hosszú vörös;

eckendorfi, olajbogyó sárga

palacskaalakú hosszú.

Államilag vizsgált arankamentes,

magyar luczerna, stíriai vörös löhere.

Pázsit diszfü-vegyülék.

Angol perje, muhar, bükköny, paprikaköles, kendermag.

Gazdálkodók és kereskedő urak figyelmét felhívom jutányos áramra.

A legjobb konyhakerti virágmagvak és gumók.

A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a legnagyobb készséggel várva maradok

kiváló tisztelettel:

Dell'Ortó Károly

magkereskedése

a „Zöld Koszorú”-hoz

Nagyvárad, Szent-László-tér.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek csomagolási költség nélkül.

Most jelent meg!

A modern rajzoktatás vezérfonala
II. kötet.

Irta: **Szücs Izsó** iparisk. igazg., tanító-képző intézeti rajztanár.

Tartalom: a) Rajzoktatás szemlélet alapján, kézügyességi foglalkozásokkal (kézi munkával) kapcsolatban. b) Kézügyesítő gyakorlatok. Tanmenet 37 mintalapon 40 leckemintával.

Bolti ára 6 korona.

Megrendelhető: **Sebő Imre** könyvkiadónál Nagyvárad.

Ugyanazon kiadásban megjelent: **Szücs Izsó:** „A modern rajzoktatás vezérfonala” I. kötet. 6 korona. Tartalom: a) Előtanulmányok. b) Ösztönyszerű rajzoktatás.

Approbálva: 78494. sz. a. népiskolák-, óvó-, és tanítóképzők s középiskolák alsó osztályai részére.

Kivonat a hivatalos bírálatból... Számol a hazai viszonyokkal, a tanítók jelenleg még rajzbeli kiképzettségével... Művének minden sorából a tárgy iránti szeretet, annak komoly megfontolása és kitartó tanulmányozása szól. Sok évi tapasztalat és kísérletei a rajzoktatás terén becsesekké teszik e mű tartalmát... Művének minden fejezete érdekes és beható tanulmányra vall... Tárgyát szerző nagy körültekintéssel és alaposítással dolgozta ki, amiért teljes elismerés is illeti... Rajzoktatásunk fejlődésére csak jótékony hatással lehet e munka...

HIRDETESEK

jutányos árban
felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Bazár-vendéglő o megnyitás! o

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a volt Szauer és Dolgos néven vezetett Bazár-éttermet át vettem és azt **e hó 20-án megnyitom.** Jó magyar konyháról, kitűnő hegyi borokról, valamint mindig frissen csapolt kőbányai sörökről gondoskodtam. Miért is a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel.

Szauer Kálmáné.

Hetenként háromszor katonazene.

Hetenként háromszor katonazene.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő, őr szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stíl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reaktívül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Kereskedelmit végzett

fiatal ember

gyakornokul felvétetik

a **Nagyvárad** Hitelbank

Részvénytársaságnál.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérenemű- és uri-

divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

Csodálatos olcsó!

Vásárlásra ritka alkalom!

kinálkozik mostan egy **rövid ideig** a t. vevőközönségnek

TESZLER SIMON gyapjuszövet és posztónagykereskedőnél (Zöldfa-utca 33.)

Ki célba vett **más vállalat** következtében raktárán levő összes árucikkelt mélyen leszállított árban bocsátja eladásra.